

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه ی فاطمه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان آبادان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اهمیت الگوپذیری از سیره ی معصومین (علیهم السّلام) در تربیت انسان

استاد داور:

آقای عبد الرضا آقاجری

استاد راهنما:

سرکار خانم زینب سالمی فر

پژوهشگر:

لیلا عیال دار

مرداد ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه ی فاطمه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان آبادان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اهمیت الگوپذیری از سیره ی

معصومین (علیهم السّلام) در تربیت انسان

استاد داور:

آقای عبد الرضا آقاجری

استاد راهنما:

سرکار خانم زینب سالمی فر

پژوهشگر:

لیلا عیال دار

مرداد ۱۳۹۲

تحميده

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ، وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحَمِّدَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ

اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَ

أَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ

صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

«مفاتيح الجنان»

تقدیمیہ

تقدیم بہ:

پیشگاہ مقدس، پروانہ ی شمع وجود، ایثارگر جبهہ ی حق و حقیقت، جانباز راہ ولایت، مدافع مظلوم
امامت، سیلی خورده ی راہ رسالت، آن پهلو شکسته و صاحب قبر ناشناخته، صدیقه کبری، فاطمه الزهرا
(سلام الله علیها) و سلاله ی پاک ایشان.

السَّلامُ عَلَیْكَ اَیَّتِهَا الزَّكِيَّةُ الصَّدِيقَةُ الطَّاهِرَةُ الشَّهِيدَةُ، المَمْنُوعَةُ ارْثُهَا، المَكْسُورَةُ ضِلَعُهَا، المَظْلُومَةُ بَعْلُهَا،
المَقْتُولَةُ وَلَدُهَا»

از من به قتل برسان. جلّاد نیز چنین کرد. وقتی به حجر گفته شد: چرا چنین خواستی و داغدار فرزند نوجوان خویش شدی؟ گفت: ترسیدم وقتی شمشیر را بر گردن من ببیند، وحشت کند و دست از ولای امیرالمؤمنین (علیه السلام) بردارد.»

این نهایت ایثار و فداکاری در راه ولایت و عشق به حق است که فقط از تربیت شدگان مکتب اهل بیت (علیهم السلام) بر می آید و از صحنه های نادر به شمار می رود. حجر، در آستانه شهادت، از آنان مهلت خواست تا دو رکعت نماز بخواند و برای آخرین بار، بندگی خویش را در آستان پروردگار، ابراز کند. بعد از نماز به آنان گفت: «مرا با همین بند و زنجیر بکشید و خون هایم را مشوید، می خواهم معاویه را در قیامت با این حال، دیدار کنم.»^۱

سرانجام حجر، در حالی که می گفت: «حبیبم پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) مرا به چنین روزی خبر داده بود، به شهادت رسید.» آن روز، «معرج العذراء»، به خون حجر و یارانش رنگین شد.^۲

مزار حجر بن عدی، که سمبل جهاد در راه عقیده و حبّ اهل بیت (علیهم السلام) و عشق به امیرالمؤمنین (علیه السلام) و الهام بخش فداکاری در راه حق است، بعد از قرن ها، باز مورد هجوم وهابیون سلفی که از سرکردگان آمریکا و اسرائیلند قرار گرفت و اقدام به تخریب با بارگاه شریف و نبش قبرش، نمودند.

«الَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ»

^۱ - همان، به نقل از اعیان الشیعه، ج ۴، ص ۵۸۰.

^۲ - همان، صص ۴۲۳ - ۲۱۹، با تلخیص.

نتیجه گیری

در بررسی اهمیت الگوپذیری از سیره ی معصومین (علیهم السلام) در تربیت انسان سؤالاتی مطرح بود که با روش کتابخانه ای به جستجوی جواب آنها پرداختیم.

نتیجه ی بررسی این بود که سراسر زندگانی معصومین (علیهم السلام) سرشار از رهنمودهایی در اخلاق و تعلیم و تربیت می باشد و این بزرگواران، دارای منصب الهی در جهت ارشاد مردم بوده اند، لذا راهنمایی های آنان، مبتنی بر یک بنیادی الهی و آسمانی می باشد که سزااست برای نیل به کمال حقیقی، این بزرگواران را الگوهای واجب الاتباع برای تمام شئون حیاتی خویش قرار دهیم.

هیچ دینی به اندازه ی اسلام به تعلیم و تربیت اهمیت نداده است. تربیت دینی دارای مبانی، اصول، اهداف، مراحل و روش های خاص خود است. معصومین (علیهم السلام)، الگوی فکری، اعتقادی، عملی و اخلاقی هستند و راه نجات در پیروی از آنان می باشد. این مکتب تربیتی همه ی ابعاد و ساخت های وجودی انسان را پوشش می دهد.

معصومین (علیهم السلام) در تربیت افراد، تنها به گفتار اکتفا نمی کردند و در مورد رفتار آنان مراقبت های ویژه داشتند و در مسیر زندگی، خطاهای آنان را تذکر می دادند تا هم، خود تربیت شوند و هم آیندگان از آنان درس بیاموزند.

تربیت یافتگان مکتب اهل بیت (علیهم السلام)، ارزش های متعالی بسیاری داشتند و فضیلت های گوناگونی از جمله علم، ولایت پذیری، زهد، عبادت و... را در حدّ اعلا در وجود خویش پرورش داده بودند. آنها با نأسی

از معصومین (علیهم السلام) به بالاترین مقام انسانیت و هدایت رسیده و نمونه های انسان کامل و الهی را در برابر بشریت به نمایش گذاشته اند.

راهکارها

در متن این پژوهش، به نکات عملی و برخی از راهکارها اشاره شده است. اکنون به اجمال، به بعضی راهکارها اشاره می شود:

شایسته است افراد برای نیل به سعادت حقیقی، موارد زیر را در زندگی خویش مورد توجه قرار دهند:

۱. داشتن الگوها و اُسوه های روشن و کامل برای تربیت و تعالی انسان ها.
۲. بهره گیری از رهنمودها، توصیه های اخلاقی و تربیتی معصومین (علیهم السلام).
۳. بهره وری از نیروها و عنایات غیبی و معنوی بزرگان دین.
۴. برقراری انس و ارتباط قلبی با معصومین (علیهم السلام) و ایجاد پیوند تربیت شوندگان با ایشان.
۵. درونی و پرمایه کردن آموزه های تربیتی و توجه ویژه به تأثیرگذاری و سازندگی برنامه ها و ایده های انسان ساز.
۶. اعتماد بالای تربیت شوندگان به راه روش های تربیتی، نتایج و دستاوردهای آنان
۷. کم کردن اشتباهات، خطاها و نارسایی های تربیتی، و رفع موانع و بن بست های احتمالی.
۸. نگاه شفقت آمیز و مهرورزانه به انسان ها.
۹. ایجاد امید و سرزندگی در فرد و اجتماع.
۱۰. بهره گیری کامل از آموزه ی انتظار و تربیت نسل منتظر در راستای تحقق آرمان های مهدوی و قرار گرفتن در مسیر جامعه ی آرمانی.

فهرست منابع

* قرآن

- ۱ - آشتیانی محسن، فایضی، علی، مبانی تربیت و اخلاق اسلامی، انتشارات روحانی، چاپ اول، ۱۳۷۵.
- ۲ - اسحاقی، سید حسین، تربیت و تعالی روزن رستگاری، قم، خادم الرضا (علیهم السلام)، ۱۳۹۰.
- ۳ - احمدی، حبیب الله، امام صادق (علیه السلام) الکوی زندگی، ناشر: انتشارات فاطیما، چاپ اول، ۱۳۸۵.
- ۴ - امینی، ابراهیم، اسلام و تعلیم و تربیت، مؤسسه ی بوستان کتاب، چاپ سوم، ۱۳۸۷.
- ۵ - اعرافی، علیرضا، اهداف تربیت از دیدگاه اسلام، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و دانشگاه ها، چاپ هشتم، ۱۳۸۶.
- ۶ - امین زاده، محمدرضا، فرهنگ تعلیم و تربیت اسلامی، انتشارات در راه حق، چاپ اول، ۱۳۷۶.
- ۷ - بابا زاده، علی اکبر، تحلیل سیره ی فاطمه زهرا (سلام الله علیها)، ناشر: انتشارات دانش و ادب، چاپ نهم، ۱۳۸۶.
- ۸ - بندر ریگی، محمد، فرهنگی بندر ریگی، انتشارات علمی، چاپ اول، ۱۳۷۸.
- ۹ - حاجی بابائیان، محسن، روش های تربیت اخلاقی - کاربردی در اسلام، انتشارات صدا و سیما، چاپ دوم، ۱۳۹۰.
- ۱۰ - حاجی علی بیگی، علی رضا، اخلاق و آداب امام رضا (علیه السلام)، انتشارات ارشاد اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۹.
- ۱۱ - داوودی، محمد، سیره ی تربیتی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و اهل بیت (علیهم السلام)، ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ سوم، ۱۳۸۹.
- ۱۲ - سبحانی، مرتبی نمونه، تفسیر سوره ی لقمان، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.
- ۱۳ - حمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، ناشر: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۲.

- ۱۴ کارگر، رحیم، تعلیم و تربیت در عصر ظهور، ناشر: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (علیه السلام)، چاپ سوم، ۱۳۹۰.
- ۱۵ محمدی ری شهری، محمد، اهل بیت در قرآن و حدیث، جلد اول، ناشر دارالحدیث، چاپ اول، ۱۳۷۹.
- ۱۶ _____، اهل بیت در قرآن و حدیث، جلد دوم، ناشر دارالحدیث، چاپ اول، ۱۳۷۱.
- ۱۷ محدثی، جواد، اسوه ها، ناشر دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ چهارم، ۱۳۸۷.
- ۱۸ مروجی طبسی، محمد جواد، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت (علیهم السلام)، ناشر: مؤسسه ی بوستان کتاب، چاپ هجدهم، ۱۳۹۱.
- ۱۹ مظاهری، حسین، خانواده در اسلام، انتشارات شفق، ۱۳۶۴.
- ۲۰ معین، محمد، فرهنگ معین، انتشارات زرین، چاپ چهارم، ۱۳۸۸.
- ۲۱ وحیدی، محمد، احکام خانواده، ج ۱، ناشر، مرکز نشر هاجر، چاپ دوم، ۱۳۸۷.
- ۲۲ _____، احکام خانواده، ج ۲، ناشر، مرکز نشر هاجر، چاپ دوم، ۱۳۸۷.